

kmdr ppor. Paweł WRZOS
Ośrodek Radioelektroniczny

ROZWÓJ MARYNARKI WOJENNEJ FEDERACJI ROSYJSKIEJ

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przedstawienie zmian zachodzących w Marynarce Wojennej Federacji Rosyjskiej. Państwo rosyjskie za cel priorytetowy postawiło sobie odbudowę swojego potencjału militarnego na morzu, który nadal pozostaje skutecznym narzędziem do prowadzenia własnej niezależnej polityki. Na bazie wielu doświadczeń i w oparciu o własny przemysł stoczniowy Federacja Rosyjska zbudowała szereg nowoczesnych platform morskich, zdolnych do realizacji szerokiego wachlarza postawionych przed nią zadań. Pomimo trudności finansowych wynikających z nałożonych na Rosję sankcji gospodarczych i niekorzystnych dla budżetu cen ropy naftowej program modernizacji i rozbudowy floty jest konsekwentnie realizowany. W artykule skupiono się na okrętach bojowych zaprojektowanych i zbudowanych w stoczniach Federacji Rosyjskiej.

Słowa kluczowe:

Marynarka Wojenna, platforma morska, stocznia, biuro projektowe, konflikt morski

WSTĘP

Współczesna Marynarka Wojenna Federacji Rosyjskiej jest tylko cieniem niegdyś najliczniejszej na świecie Floty Sowieckiej, nie jest w stanie przeciwstawić się siłom morskim USA, krajów NATO i Japonii czy też Chin, może być co najwyżej porównywana z flotami takich krajów jak Francja czy Wielka Brytania rozpatrywanymi oddzielnie. Ponadto nad rosyjską marynarką ciąży tradycyjne „przekleństwo” – geograficzne rozrzucenie sił na czterech akwenach morskich (z Morzem Kaspijskim – na pięciu), między którymi jakikolwiek skoordynowany manewr jest skrajnie utrudniony. W konsekwencji na każdym z akwenów marynarka Rosji jest chronicznie słaba¹. Na uwagę zasługuje fakt, że

¹ T. W. Grabowski, *Rosyjska siła*.

pomimo degradacji Marynarki Wojennej Federacja Rosyjska podjęła działania zmierzające do odbudowy tego rodzaju sił zbrojnych, traktując je, jak narzędzie do wzmacniania swojej pozycji na arenie międzynarodowej, prowadzenia skutecznej polityki zagranicznej oraz do zabezpieczenia żywotnych interesów państwa.

ZADANIA MARYNARKI WOJENNEJ FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Federacja Rosyjska jest największym państwem na świecie o powierzchni 17 mln 75,4 tys. km². Długość granicy morskiej wynosi 37 653 km. Posiada dostęp do następujących Mórz: na północy – Barentsa, Wschodniosyberyjskiego, na wschodzie – Ochockiego, Japońskiego, na zachodzie – Bałtyckiego oraz na południowym wschodzie – Czarnego i Kaspijskiego.

Rozwój sił morskich Rosji jest ściśle związany z jej interesem narodowym oraz z prowadzoną polityką wewnętrzną i międzynarodową Federacji Rosyjskiej. Zadania Marynarki Wojennej określono w dokumentach normatywnych: Doktryna wojenna Federacji Rosyjskiej z dnia 26 grudnia 2014 oraz Morska Doktryna Federacji Rosyjskiej do roku 2020 z 27 lipca 2001 uaktualnionej w roku 2015. W doktrynie wojennej FR w rozdziale II p. 15 przedstawiono charakterystyczne cechy oraz właściwości współczesnych konfliktów wojennych. Biorąc pod uwagę wykorzystanie systemów uzbrojenia współczesny konflikt, według strategów rosyjskich, będzie się charakteryzował:

„b. zmasowanym użyciem systemów uzbrojenia oraz sprzętu wojskowego, ponaddzwiękowej broni precyzyjnego rażenia, środków walki radioelektronicznej, broni opartej na zasadach fizycznych, która porównywalna jest pod względem skuteczności z bronią jądrową, zautomatyzowanych systemów kierowania, jak również bezzałogowych aparatów latających oraz autonomicznych okrętów morskich i zdalnie sterowanego sprzętu bojowego;

c. jednoczesnym oddziaływaniem na nieprzyjaciela na całej głębokości jego terytorium w globalnej przestrzeni informacyjnej, w przestrzeni powietrzno-kosmicznej, na lądzie i na morzu;

d. wybiórczością oraz wysokim stopniem rażenia obiektów, szybkością manewru wojskami oraz ogniem, wykorzystanie różnych mobilnych ugrupowań wojsk;

e. redukcją parametrów czasowych przygotowania do prowadzenia działań zbrojnych”².

Zadania, jakie postawiono przed Marynarką Wojenną mają na celu ochronę suwerenności i integralności terytorialnej Federacji Rosyjskiej, walkę

² Doktryna wojenna Federacji Rosyjskiej z dnia 26 grudnia 2014.

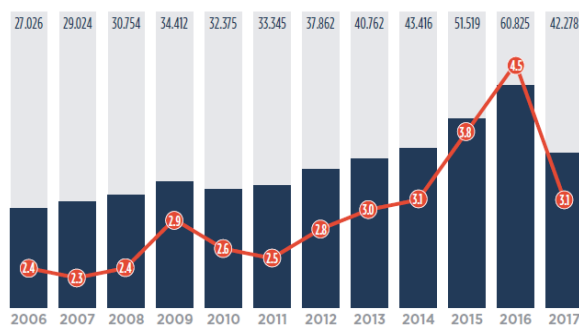
z piractwem oraz zapewnienie bezpiecznej żeglugi oraz bezpieczeństwa działalności gospodarczej Federacji Rosyjskiej na światowych akwenach morskich. Jednak podstawowym zadaniem w czasie wojny jest odparcie agresji przeciwko Federacji Rosyjskiej, pokonanie wroga, zmuszenie go do zaprzestania działań wojennych na warunkach zgodnych z interesem FR.

Jednym z celów związanych z wyposażaniem sił zbrojnych jest stworzenie wielofunkcyjnych środków uzbrojenia, sprzętu wojskowego i specjalnego z wykorzystaniem zunifikowanych komponentów oraz zapewnienie funkcjonalnej i organizacyjno-technicznej spójności systemów uzbrojenia sił zbrojnych oraz innych wojsk i służb.

FINANSOWANIE SEKTORA OBRONNEGO FR

W ciągu ostatniej dekady rząd rosyjski systematycznie zwiększał wydatki na obronę. W roku 2016 budżet osiągnął rekordowy poziom od czasów Związku Radzieckiego. Wzrost wydatków na obronę był możliwy dzięki systematycznemu wzrostowi PKB Rosji i politycznym decyzjom zwiększającym budżet obronny. W roku 2015 wydatki na obronność wyniosły 52 miliardy dolarów, co stanowiło niemal 4% PKB.

W roku 2016 budżet, który pierwotnie zamierzano zmniejszyć został niespodziewanie zwiększony do kwoty 61 miliardów dolarów, co stanowiło 4.5% PKB. Dla porównania wydatki na obronę w roku 2006 osiągnęły poziom 27 miliardów dolarów, co stanowiło 2.4% PKB. Natomiast w roku 2017 wydatki na obronę zostały zredukowane o 30% i wyniosły 42 miliardy dolarów. Finansowanie sektora obronnego zależy od cen ropy na rynkach światowych. Aktualnie utrzymująca się niska cenę surowca znacznie przyczynia się do ograniczenia wpływów do budżetu.

Rys. 1. Wydatki na obronę oraz wartość przeznaczonych PKB FR w latach 2006 – 2017

źródło: Russia Military Power

PRZEMYSŁ STOCZNIOWY

W roku 2007 prezydent Rosji Władimir Putin powołał Zjednoczoną Korporację Budowy Okrętów z zadaniem sprawowania nadzoru nad głównymi krajowymi strukturami wojskowymi i cywilnymi. Korporacja obejmuje 40 firm, w tym biura projektowe i stocznie. Pomimo odczuwanych międzynarodowych sankcji gospodarczych rozwój Marynarki Wojennej uznano za priorytetowy.

Moskwa stara się przezwyciężyć ich negatywne skutki, dążąc do większej samodzielności przemysłu stoczniowego, który w przeszłości był uzależniony od zagranicznych dostaw. Systematycznie zwiększano poziom inwestycji w dziedzinie budowy okrętów rosyjskiej produkcji, mając na uwadze, że staną się one w przyszłości towarem eksportowym. Rosyjskie stocznie stanowią bazę produkcyjną i remontową nie tylko dla Federacji Rosyjskiej, ale również dla wielu państw korzystających ze sprzętu rosyjskiej produkcji. Wśród klientów można wymienić takie państwa jak: Chiny, Indie, Iran, Wietnam, Egipt oraz kraje Bliskiego Wschodu.

Na terytorium Federacji Rosyjskiej wyznaczono sześć miast o szczególnym znaczeniu dla produkcji i rozbudowy Marynarki Wojennej, w których istnieje mocno rozbudowany przemysł stoczniowy. Te ośrodki przemysłu stoczniowego to:

- Kaliningrad (Morze Bałtyckie);
- St. Petersburg (Morze Bałtyckie, Zatoka Fińska);
- Murmańsk (Morze Barentsa, Zatoka Kolska);
- Sewastopol (Morze Czarne);
- Wanino (Ocean Spokojny, Cieśnina Tatarska);
- Władywostok (Morze Japońskie, Zatoka Piotra Wielkiego).

Równoległe do nakładów finansowych na rozwój rodzimego przemysłu stoczniowego rząd rosyjski podjął działania mające na celu wyeliminowanie negatywnych zjawisk powodujących defraudacje funduszy publicznych oraz generujących straty materialne i finansowe. Przyjęto zasadę, że jeden rubel przeznaczony na zamówienia obronne daje w wyniku sprzęt o wartości jednego rubla.

WYMAGANIA

Marynarka Wojenna precyzuje swoje wymagania dotyczące platform morskich biorąc pod uwagę postawione przed nią zadania, mające na celu zrealizowanie oficjalnie prowadzonej polityki państwa. Wymagania są opracowy-

wane w ścisłej współpracy z Ministerstwem Obrony, a po ich zatwierdzeniu umieszczane w wieloletnim planie uzbrojenia.

W przypadku zakupów platform morskich, nacisk położono na jednostki wielofunkcyjne zaprojektowane w taki sposób, aby zmaksymalizować wykorzystanie kadłuba oraz systemu napędu z jednoczesnym zachowaniem marginesu dla przyszłej modernizacji.

Trzonem Marynarki Wojennej XXI będą wielozadaniowe okręty podwodne i okręty nawodne zdolne do zwalczania okrętów nawodnych i podwodnych, prowadzenia obrony powietrznej oraz realizacji zadań zarówno w rejonach baz morskich, jak i na oddalonych akwenach morskich, funkcjonujące w jednolitej przestrzeni informacyjnej. Poniżej przedstawiono główne projekty będące w trakcie realizacji oraz te, które zostaną zrealizowane w przyszłości.

PRZEGLĄD WYBRANYCH PLATFORM MORSKICH

Projekt 955 - SSNN klasy DOLGORUKIY, klasa NATO - BOREY

Rys. 1. Okręt podwodny klasy DOLGORUKIY

źródło: The Russian Navy

SSBN Yuriy Dolgorukiy jest to pierwszy z serii klasy DOLGORUKIY okręt podwodny o napędzie atomowym (SSBN), znany jako BOREY lub Projekt 955. Jednostka została zaprojektowana przez biuro projektowe RUBIN w St. Petersburgu jako alternatywa dla wysłużonych okrętów podwodnych (SSBN) klasy DELTA III. Stępkę pod budowę pierwszego okrętu położono 1996 roku. Nowe okręty wyposażone w 16 wyrzutni rakiet balistycznych (SLBM) stworzą rdzeń strategicznych morskich sił nuklearnych Rosji. Jednostkę wyposażono w międzykontynentalną raketę balistyczną (SLBM) SS-N-32 Bulava o zasięgu

8 500 km. Program testów raketowych z powodu błędów technicznych popełnionych podczas ich montażu opóźnił przekazanie jednostki.

Tabela 1. Parametry taktyczno-techniczne OP klasy DOLGORUKIY

KLASA DOLGORUKIY	
Typ	SSBN
Nazwa rosyjska	BOREY
Projekt	995 / 955M
Długość [m]	170
Wyporność [t]	24 000
Napęd	Nuklearny
Prędkość [W]	29
Załoga	107
Główne uzbrojenie	16xSS-N-32 BULAVA
Flota Północna	Yury Dolgorukiy
Flota Oceanu Spokojnego	Alexandr Nevskiy Vladimir Monomakh

SSBN *Yuriy Dolgorukiy* został przekazany do służby 10 stycznia 2013 roku, kilka lat później niż pierwotnie zakładano. Drugą jednostkę tej klasy *Aleksander Nevskiy* dostarczono w grudniu 2013 roku, natomiast trzecią *Vladimir Monomakh* w grudniu 2014 roku. Dwa dodatkowe okręty *Knyaz Vladimir* i *Knayz Oleg* są budowane w stoczni w Sewierodwińsku. Jak powszechnie wiadomo program budowy nowych ośmiu okrętów zostanie zakończony w roku 2020³.

Projekt 885 - SSGN klasy SEVERODVINSK, klasa NATO - GRANEY

Rys. 2. Okręt podwodny klasy SEVERODVINSK

źródło: *The Russian Navy*

³ *The Russian Navy – A historic transition*, Office of Naval Intelligence USA

SSGN SEVERODVINSK, znany również, jako Yasen i projekt 885 należy do okrętów czwartej generacji. Jednostka została zaprojektowana przez Biuro Malakhit w St. Petersburgu, jako wielozadaniowy okręt podwodny o napędzie atomowym. Stępkę położono 21 grudnia 1993 roku w stoczni Sevmash. Zadania okrętu obejmują zwalczanie: okrętów podwodnych (ASW), celów powietrznych (ASuW), jak również celów lądowych. Pierwszy tej klasy okręt przekazano dla Marynarki Wojennej FR w dniu 17 stycznia 2014 roku, około 10 lat po rozpoczęciu budowy. Pozostałe siedem okrętów zostanie zbudowanych do roku 2020.

Tabela 2. Parametry taktyczno techniczne OP klasy SEVERODVINSK

KLASA SEVERODVINSK	
Typ	SSGN
Nazwa rosyjska	YASEN
Projekt	885 / 885M
Długość [m]	120
Wyporność [t]	11 800 - 13 800
Napęd	Nuklearny
Prędkość [W]	31
Załoga	80
Główne uzbrojenie	32x VLS KALIBR
Flota Północna	Severodvinsk

**Projekt 677 - SS klasa PETERSBURG,
klasa NATO - LADA**

Rys. 3. Okręt podwodny klasy PETERSBURG

źródło: The Russian Navy

OP St. PETERSBURG znany, jako Lada i projekt 677, to okręt podwodny o napędzie spalinowo-elektrycznym jest jednostką bardziej zaawansowaną technologicznie niż OP klasy KILO projektu 636, w szczególności w zakresie

napędu, urządzeń sonarowych i systemów wsparcia informacyjnego. Jednostka została zaprojektowana przez Biuro Projektowe Sprzętu Morskiego Rubin Central i została zbudowana przez stocznnię Admiralicji w St. Petersburgu. Stępkę pod budowę okrętu położono 1997 roku. Aktualnie okręt przechodzi próbną eksploatację w Flocie Północnej⁴.

Tabela 3. Parametry taktyczno-techniczne OP klasy PETERSBURG

KLASA PETERSBURG	
Typ	SS
Nazwa rosyjska	LADA
Projekt	667
Długość [m]	67
Wyporność [t]	1 800
Napęd	Spalinowo-elektryczny
Prędkość [W]	20
Załoga	35
Flota Północna	Sankt-Peterburg

Projekt 636.3 - SS klasa VARSHAVYANKA, klasa NATO - KILO

Rys.4. Okręt podwodny klasy VARSHAVYANKA

źródło: The Russian Navy

Okręt klasy KILO znany jako projekt 636.3 i klasa VARSHAVYANKA jest zmodernizowaną wersją okrętu podwodnego zaprojektowanego w czasach Związku Radzieckiego. Klasa VARSHAVYANKA została zaprojektowana do zwalczania okrętów nawodnych i podwodnych przeciwnika działających na płytkich wodach. Dzięki odpowiedniej konstrukcji akustycznej wykrycie

⁴ Tamże.

okrętu jest praktycznie niemożliwe. W budowie okrętów tej klasy specjalizuje się stocznia Admiraltyjskije Wierfi w St. Petersburgu.

Tabela 4. Parametry taktyczno-techniczne OP klasy KILO

KLASA KILO	
Typ	SS
Nazwa rosyjska	VARSHAVYANKA
Projekt	636.3
Długość [m]	73.8
Wyporność [t]	3 950
Napęd	Spalinowo-elektryczny
Prędkość [W]	20
Załoga	52
Główne uzbrojenie	KALIBR z wyrzutni torped
Flota Czarnomorska	Novorosijsk, Rostov-on-Donu, Staryy Oskol, Krasnodar, Velikiy Novgorod, Kolpino

**Projekt 21630 - PG klasa ASTRAKHAN,
klasa NATO - BUYAN**

Rys. 5. Mały okręt artyleryjski klasy BUYAN

źródło: The Russian Navy

Astrachań jest okrętem znanym jako Buyan lub projekt 21630, zaprojektowany przez Biuro Projektowe w Zelenodolsku i zbudowany przez Stocznnię Almaz w St. Petersburgu. Stępkę pod pierwszą jednostkę położono 30 stycznia 2004 roku. Okręt wszedł do służby 13 września 2006 roku i pełni służbę na Morzu Kaspijskim. Dalsze dwie jednostki o nazwie, Volgodonsk i Machachkala weszły do służby 29 czerwca i 4 grudnia 2012. Jednostkę wyposażono w silniki umożliwiające odwracanie strumienia wody, które zapewniają wysoką manewrowość okrętu⁵.

⁵ Tamże.

Tabela 5. Parametry taktyczno techniczne okrętu patrolowego klasy ASTRAKHAN

KLASA ASTRAKHAN	
Typ	PG
Nazwa rosyjska	BUYAN
Projekt	21630
Długość [m]	62
Wyporność [t]	500
Napęd	Spalinowy
Prędkość [W]	26
Załoga	30 - 35
Główne uzbrojenie	Armata: 1 x 100 mm
Flotylla Kaspijaka	Astrakhan, Kaspiysk, Makh-achkala

Projekt 21631 - PGG klasy SVIYAZHSK

Rys.6. Mały okręt rakietowy klasy SVIYAZHSK

źródło: The Russian Navy

Konstrukcja okrętu patrolowego Buyan została zmodyfikowana, aby możliwe było zamontowanie ośmiokomorowej wyrzutni rakiet pionowego startu (VLS). Po zwiększeniu wyporności jednostki powstał okręt znany jako Buyan-M lub projekt 21631 zdolny do wystrzelenia pocisków KALIBR oraz pocisków przeciwlotniczych YAKHONT. Grad Sviyazhsk jest pierwszą jednostką tej klasy służącą na Morzu Kaspijskim. Pozostałe jednostki weszły do służby we Flotylli Kaspijskiej i Flocie Czarnomorskiej. Wersja eksportowa tych projektów nosi nazwę TORNADO⁶.

⁶ Tamże.

Tabela 6. Parametry taktyczno-techniczne okrętu patrolowego klasy SVIYAZHSK

KLASA SVIYAZHSK	
Typ	PGG
Nazwa rosyjska	BUYAN-M
Projekt	21631
Długość [m]	71
Wyporność [t]	950
Napęd	Spalinowy
Prędkość [W]	25
Załoga	30 - 35
Główne uzbrojenie	8 x VLS KALIBR
Flota Czarnomorska	Zeleny Dol, Serpukhov
Flotylla Kaspijska	Grad Sviyazhsk, Uglich, Velikiy Ustyud

Okręty z Floty Czarnomorskiej przebazowano do Floty Bałtyckiej.

Projekt 20380 - FF/FFG klasy STEREGUSHCHIY

Rys. 7. Fregata (ros. Korweta Rakietowa) klasy STEREGUSHCHIY

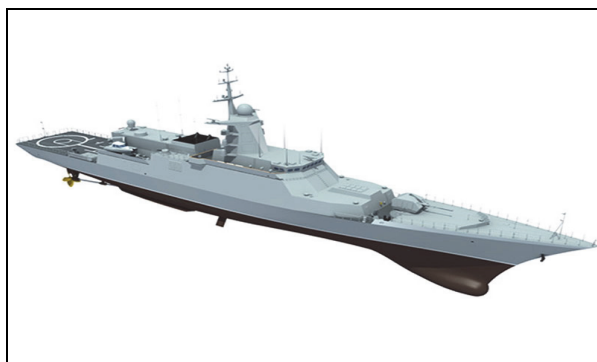
źródło: *Naval_technology.com*

Okręty klasy STEREGUSHCHIY znane również, jako projekt 20380 zostały zaprojektowane przez biuro projektowe w St. Petersburgu Almaz Central Naval Design Bureau i zostały zbudowane przez Stocznnię Północną (Severnaya Verf) oraz w stocznie Amur na Dalekim Wschodzie w mieście Konsomolsk nad rzeką Amur. Jednostki przeznaczone są do realizacji zadań w strefach wód terytorialnych, zwalczania okrętów nawodnych i podwodnych przeciwnika, jak również do wspierania ogniowego oddziałów desantowych. Okręty posiadają na pokładzie lądowisko i hangar dla helikopterów (1xKa-27) i są wyposażone w najnowszy sprzęt elektroniczny i systemy łączności. Pierwsza jednostka tej

klasy weszła do służby w lutym 2008 roku. Począwszy od budowy jednostki Boikiy na pokładach okrętów montowane są wyrzutnie pionowego startu VLS systemu obrony powietrznej REDUT / POLIMENT (SA-NX-28). Wersja eksportowa jednostek projektu 20382 nosi nazwę TIGR⁷.

Tabela 7. Parametry taktyczno-techniczne fregaty klasy STEREGUSHCHIY

KLASA STEREGUSHCHIY	
Typ	FF
Projekt	21380
Długość [m]	104.5
Wyporność [t]	2 220
Napęd	Spalinowy
Prędkość [W]	27
Załoga	100
Główne uzbrojenie	4 x URAN Kh-35 (SS-N-25)
Flota Bałtycka	Steregushchiy, Soobrazitelnyy, Boikiy, Stoykiy
Flota Oceanu Spokojnego	Sovershenny

Rys. 8. Fregata raketowa klasy GREMYASHCHIY

źródło: The Russian Navy

Projekt 20385 Gremyashchiy jest zmodyfikowanym projektem 20380 posiadającym ulepszony system radarowy oraz nową wyrzutnię rakiet pionowego startu VLS zdolną do wystrzeliwania pocisków KALIBR oraz pocisków przeciwlotniczych YAKHONT. Z uwagi na nałożone na Rosję sankcje gospodarcze oraz niezdolność do nabycia silników od kontrahentów niemieckich praw-

⁷ Tamże.

dopodobnie budowa tego typu jednostek zostanie zakończona na dwóch egzemplarzach Gremyashchiy i Provornyy⁸.

Tabela 8. Parametry taktyczno-techniczne fregaty klasy GREMYASHCHIY

KLASA GREMYASHCHIY	
Typ	FFG
Projekt	20385
Długość [m]	104.5
Wyporność [t]	2 220
Napęd	Spalinowy
Prędkość [W]	27
Załoga	100
Główne uzbrojenie	8 x VLS KALIBR

**Projekt 11356 - FFGS klasy GRIGOROVICH,
klasa NATO - TALVAR**

Rys. 9. Fregata Rakietowa klasy GRIGOROVICH

źródło: The Russian Navy

Okręty klasy GRIGOROVICH znane również, jako projekt 11356 zostały zaprojektowane przez biuro projektowe Severnoye (Northen) w St. Petersburgu i zbudowane w stoczni Yantar w Kaliningradzie. Jednostki te to najnowsza odmiana budowanych od czasów Związku Radzieckiego fregat rakietowych klasy KRIVAK (KRIVAK I i II – służyły w Radzieckiej Marynarce Wojennej, KRIVAK III – zbudowano dla radzieckiej Straży Granicznej, KRIVAK IV – klasa TALVAR zbudowano dla Indii, KLASA V – GRIGOROVICH). Jednostki Admirał

⁸ Tamże.

Grigorovich i Armirał Essen zostały przekazane do służby we Flocie Czarnomorskiej⁹.

Tabela 9. Parametry taktyczno-techniczne fregaty raketowej klasy GRIGOROVICH

KLASA GRIGOROVICH	
Typ	FFG
Projekt	11356
Długość [m]	130
Wyporność [t]	4 500
Napęd	Turbina gazowa
Prędkość [W]	30
Załoga	190
Główne uzbrojenie	8 x VLS KALIBR
Flota Czarnomorska	Admiral Grigorovich, Admiral Essen

**Projekt 22350 - FFG klasy GORSHKOV,
klasa NATO - ADMIRAL SERGEY GORSHOV**

Rys. 10. Fregata Rakietowa klasy GORSHKOV

źródło: The Russian Navy

Okręty klasy GORSHKOV, projektu 22350, znane pod nazwą „Admiral Class” zostały zaprojektowane przez biuro projektowe Severnoye (Northern) w St. Petersburgu. Jednostki tej klasy to wielozadaniowe fregaty raketowe zdolne do zwalczania celów nawodnych, podwodnych i powietrznych, przeznaczone do działań bojowych na odległych i bliskich akwenach morskich. Są one również zdolne do realizacji zadań w strefie oceanicznej. Pierwotnie plany rosyjskiej marynarki zakładały budowę 20 jednostek (po pięć dla każdej z czterech flot). Z powodu przekroczenia kosztów budowy i problemów

⁹ Tamże.

z uzbrojeniem, jak również z pozyskaniem jednostek napędowych (turbiny gazowe) z Ukrainy, możliwe jest zmniejszenie liczby budowanych jednostek lub wydłużenie czasu ich budowy¹⁰.

Tabela 10. Parametry taktyczno-techniczne fregaty rakietowej klasy GORSHKOV

KLASA GORSHKOV	
Typ	FFG
Projekt	22350
Długość [m]	130
Wyporność [t]	4 500
Napęd	Turbina gazowa
Prędkość [W]	30
Załoga	190
Główne uzbrojenie	16 x VLS KALIBR

Projekt 23560 - (DDG) Niszczyciel nowej generacji

Rys. 11. Model niszczyciela nowej generacji klasy LIDER

źródło: The Russian Navy

Jednym z nowych okrętów jest projekt nowego niszczyciela o nazwie Lider znany również jako projekt 23560, który ma zastąpić starzejące się niszczyciele klasy UDALOY i SOVREMENNY. W zależności od typu zastosowanego napędu może on być o wyporności od 8 000 do 18 000 ton. Okręt łączący w sobie cechy niszczyciela i krążownika zostanie wyposażony w systemy uzbrojenia do zwalczania celów powietrznych, nawodnych, podwodnych oraz systemy obrony przeciwrakietowej. Rosja zamierza zbudować sześć takich

¹⁰ Tamże.

okrętów dla Floty Północnej i Floty Pacyfiku. Prawdopodobnie nowa jednostka nie zostanie zbudowana wcześniej niż w połowie roku 2020¹¹.

Tabela 11. Parametry taktyczno-techniczne niszczyciela klasy LIDER

KLASA LIDER	
Typ	DDG/CGN
Projekt	23560
Długość [m]	200
Wyporność [t]	8 000 - 18 000
Napęd	Turbina gazowa
Prędkość [W]	30
Załoga	300
Główne uzbrojenie	32 - 64 x VLS KALIBR

Projekt 23000 - (CVN) Lotniskowiec nowej generacji

Rys. 12. Model lotniskowca nowej generacji klasy SHTORM

źródło: The Russian Navy

Biuro Planowania i Projektowania Neva w współpracy z Państwowym Centrum Naukowym im. Kryłowa w St. Petersburgu podjęło pracę nad stworzeniem nowego lotniskowca mającego zastąpić wysłużony lotniskowiec z czasów ZSRR KUZNETSOV. Model jednostki klasy SHTORM (Storm) znaną jako projekt 23000 został zaprezentowany na Międzynarodowym Salonie Morskiej Techniki Obronnej w Petersburgu w 2013 i 2015 roku. Na lotniskowcu będą stacjonować myśliwce nowej generacji i bezzałogowe statki powietrzne. W przeciwieństwie do swojego poprzednika okręt nie będzie wyposażony w rakiety klasy woda-woda. Napędzany reaktorem atomowym będzie zdolny do osiągnięcia prędko-

¹¹ Tamże.

ści 29 W. Wstępnie zaplanowano wybudowanie trzech lotniskowców po jednym dla Floty Północnej i Floty Pacyfiku i trzeci jako jednostka zastępcza. O kontrakt na budowę ww. jednostki ubiegają się dwie stocznie: Stocznia Bałtycka w St. Petersburgu i Stocznia Sevmash w Siewierodwińsku¹².

Tabela 12. Parametry taktyczno-techniczne lotniskowca klasy SHTORM

KLASA SHTORM	
Typ	CVN
Projekt	23000
Długość [m]	300
Wyporność [t]	100 000
Napęd	Nuklearny
Prędkość [W]	30
Załoga	4 000 – 5 000
Główne uzbrojenie	80 – 90 samolotów

JEDNOSTKI NOWOBUDOWANE

Stocznie rosyjskie przeżywają obecnie największy „boom” od czasów Związku Radzieckiego. Firmy produkujące okręty wojenne zostały „zalané” przez zamówienia, które mają być zrealizowane do 2023 roku.

W najbliższym czasie Marynarka Wojenna zostanie wzmocniona następującymi jednostkami:

- w roku 2017 do służby wejdą: FrR Admiral Gorshkov, FrR Admiral Makarov;
- w roku 2018 do służby wejdą: AOP K-561 Kazań, FrR Admial Kasatonov.

Tabela 13. Wykaz nowobudowanych okrętów bojowych (stan na 01.09.2017)

Nazwa jednostki	Data rozpoczęcia budowy	Data wodowania okrętu	Data przekazania dla MW
Klasa BOREY			
Knyaz Vladimir	30.07.2012	plan 08.2017	plan 2018
Knyaz Oleg	27.07.2014	plan 12.2018	plan 12.2019
Generallisimus Suvorov	26.12.2014	plan 12.2018	plan 12.2020
Imperator Alexandr III	18.12.2015	plan 12.2019	plan 12.2020
Knyaz Pozharskiy	23.12.2016	plan 02.2020	plan 02.2020

¹² Tamże.

Klasa SEVERODVINSK			
K-561 Kazan	24.07.2009	8.04.2017	plan 2018
K-573 Novosibirsk	26.07.2013	plan 12.2018	plan 12.2019
K-571 Krasnoyarsk	27.07.2014	plan 12.2018	plan 12.2020
K-564 Arkhangelsk	19.03.2015	plan 12.2019	plan 12.2021
Perm	29.07.2016	plan 12.2020	plan 12.2022
Ulyanovsk	28.07.2017	plan 12.2021	plan 12.2023
Klasa KILO			
B-274 Petropavlovsk-Kamchatskiy	28.07.2017	plan 2019	plan 2019
B-603 Volkhov	28.07.2017	plan 2020	plan 2020
Magadan	plan 2019	plan 2020	
Ufa	plan 2019	plan 2021	
Mozhaysk		plan 2021	
Klasa GORSHKOV			
Admiral Flota Sovetskogo Soyuza Gorshkov	01.02.2006	29.10.2010	plan 11.2017
Admiral flota Kasatonov	26.11.2009	12.12.2014	plan 2018
Admiral Golovko	01.02.2012	plan 2016	plan 2018
Admiral Flota Sovetskogo Soyuza Isakov	14.11.2013	-	plan 2019
Admiral Yumashev			
Klasa GRIGOROVICH			
Admiral Makarov	29.02.2012	2.09.2015	plan 11.2017
Admiral Butakov	12.07.2013	03.2016	-
Admiral Istomin	15.11.2013	-	-
Admiral Kornilov	plan 05.2015	-	-
Klasa STEREGUSHCHIY			
Retivyy	20.02.2015	-	-
Strogiy	20.02.2015	-	-
Gromkiy	20.04.2012	28.07.2017	plan 10.2018
Geroy Rossiyskoy Federacii Aldar Tcydenzhapov	22.07.2015	-	plan 10.2019
Rezkiy	01.07.2016	-	plan 2020
Gremyaschiy	26.05.2011	30.06.2017	plan 2018
Provornyy	25.07.2013		
Klasa BUYAN – M			
Vyshny Volochyok	29.08.2013	22.08.2016	plan 2017
Orekhovo-Zuevo	29.05.2014	-	plan 2018
Ingushetiya	29.08.2014	-	plan 2018
Grayvoron	10.04.2015	-	plan 2019
Grad	24.04.2017	-	-

WNIOSKI

Po bardzo słabych latach 90-tych Marynarka Wojenna odnotowuje sukcesy modernizacyjne. Zwiększono poziom jej finansowania, dokonano centralizacji systemów zamówień oraz ograniczono korupcję w wydatkach środków publicznych.

W ocenie ekspertów, rosyjskie możliwości przemysłowe pozwalają dziś Rosji budować flotę zdolną do wykonywania różnych zadań, w tym do w konfrontacji z US Navy włącznie. Kluczowym problemem, który może zagrozić realizacji zatwierdzonych głównych planów państwowych względem floty jest rosyjskie zarządzanie tymi możliwościami. Ogłędnie pisząc jest ono dalekie od optymalnego. I to tak ze strony Marynarki Wojennej, jak i tzw. kompleksu przemysłowego. Częste zmiany w specyfikacjach technicznych już budowanych okrętów oraz pojawienie się całej palety projektów powodują, że zamiast budować dużą serię tego samego rodzaju jednostek, Rosjanie budują różne¹³.

Rosyjska flota zмага się nie tylko z problemami wynikającymi z wieku posiadanego sprzętu, ale również z opóźnieniami w dostawach jednostek zamówionych w ostatnich latach. Opóźnienia te będą się najprawdopodobniej utrzymywać ze względu na obostrzenia spowodowane sankcjami, zerwanie przez Ukrainę umów o współpracy oraz trudności finansowe, które w najbliższych latach mają dotknąć rosyjski budżet.

Skala długoletnich zaniedbań w zarządzaniu flotą spowodowała, że jednostki wchodzące do służby będą nie tyle zwiększały zdolności bojowe floty, ile wypełniają w nich ogromne luki. Wzmocnione zostały przede wszystkim Flota Bałtycka, Flota Czarnomorska, a w mniejszym stopniu Flota Północna, Flota Oceanu Spokojnego czy Floty Kaspijskiej. Zgodnie z dokumentami strategicznymi takimi jak doktryna wojskowa z grudnia 2014 i doktryna morska z lipca 2015 Rosjanie będą konsekwentnie odbudowywać swój potencjał na Morzu Bałtyckim i Czarnym oraz w Arktyce¹⁴.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Doktryna Morska Federacji Rosyjskiej.
- [2] Doktryna Wojenna Federacji Rosyjskiej – 2014.

¹³ K. Podgórski, *Pod banderą św. Andrzeja*.

¹⁴ A. M. Dynier *Nowe uzbrojenie Rosji*.

- [3] Dyner A. M., *Nowe uzbrojenie Rosji – propagand, uzupełnienie braków czy wyzwanie dla NATO*.
- [4] Grabowski T. W., *ROSYJSKA SIŁA, Siły Zbrojne i główne problemy polityki obronnej Federacji Rosyjskiej w latach 1991-2010*, Częstochowa 2010.
- [5] Podgórski K., *Pod banderą św. Andrzeja*, <http://trybuna.info>
- [6] *Russia Military Power – 2017*, Defense Intelligence Agency USA.
- [7] Smura T., Lipka R., *Program modernizacji Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej – stan realizacji i perspektywa powodzenia*.
- [8] Surowiec K., *Zbrojenia Federacji Rosyjskiej i udział rosyjskich przedsiębiorstw w światowym handlu bronią*, sierpień 2016.
- [9] *The Military Balance – 2017*.
- [10] *The Russian Navy – A historic transition*, Office of Naval Intelligence USA.
- [11] www.Russian-Ship.info
- [12] www.Russianships.info

DEVELOPMENT OF THE RUSSIAN NAVY

ABSTRACT

The aim of the article is to present the changes taking place in the Navy of the Russian Federation. The Russian state has set itself the goal of rebuilding its military potential at sea, on the basis of many experiences and its own shipbuilding industry, the Russian Federation has built a number of modern marine platforms capable of carrying out a wide range of tasks. Despite financial difficulties stemming from Russia's economic sanctions and unfavourable oil prices, the fleet modernization and expansion program is consistently implemented. The article focuses on naval vessels designed and built in the Russian Federation's shipyards.

Key words:

Navy, sea platform, shipyard, project office, maritime conflict